

A bírálóbizottság értékelése

Takács László értekezésében különleges, meglehetősen bonyolult probléma feldolgozására vállalkozott: a filozófus Annaeus Cornutus életművének felgöngyölítésére, amely egyfelől a római „ezüstkorszak” irodalmának és kultúrájának bizonyosan jelentős eleme, másfelől viszont mind elsődleges szövegei, mind másodlagos testimoniumai jórészt elvesztek, tehát az életmű szinte egésze rekonstrukcióra szorul. A disszertáció témaválasztását tekintve erősen kapcsolódik a nemzetközi kutatásban mutatkozó új irányzatokhoz, tehát az értekezés szerzője egy aktuális és egyben jelentős témát dolgoz fel.

Takács László szolid filológiai alapokon álló munkájának több rétege van. Első rétegének a Cornutusra vonatkozó testimoniumok és fragmentumok gyűjteményét tarthatjuk. A Cornutustól fennmaradt összes töredék összegyűjtése alapozza meg az ezt követő más irányú vizsgálatokat. Ezek után a szerző sorra veszi a Cornutusra vonatkozó forrásokat teljes terjedelmükben. Ezeknek a műveknek az elemzése önmagában véve is tanulságos, de a vizsgálatukból nyerhető ismeretek kiegészítik az addig összegyűjtött szövegekből lesűrhető tanulságokat. A disszertáció szerves részét képezi az ókori Vergilius-filológia kérdéseinek földolgozása. Ebben a részben találhatóak az értekezés legalaposabb elemzései és önálló megfigyelései. A munka egy újabb rétege Rómának és a császári udvarnak a Nero korabeli irodalmi életét vizsgálja meg. A disszertáció kifejtő részét Appendixként Cornutus görög istenvilágról írt, egészében fennmaradt művének a fordítása követi. A nem könnyű szövegnek gördülékeny és jól érthető magyar nyelvű változata született meg, amely úttörő vállalkozás, e mű első magyar fordítása. Az értekezés irodalomhasználata bőséges és szerteágazó, szövegkritikai, irodalomtörténeti, filozófiai szempontból szinte megközelíti a teljességet.

Az értekezés tudományos újdonságértéke, hogy az egységesen átlátott cornutusi életműnek és életrajznak egyes elemei új megvilágításba kerülnek. A disszertációnak a pillanatnyi szakmai konszenzust megkérdőjelező felvetései az értekezés legfontosabb, legújyszerűbb részei közé tartoznak. Ilyen kiemelten érdekes részlet Cornutus 25 körüli születési dátumának feltételezése; a *criticus sectae poecilae* emendatio; a bizonyítás Silius Italicus Vergilius-imádatának másodlagos voltáról, Cornutus és Probus Vergilius-értelmezésének eltérései, Cornutus és Lucanus kapcsolatának értékelése.

Takács László disszertációja alapos és megbízható módon dolgozza föl Róma irodalmi, sőt, tágabb értelemben vett szellemi életét Nero korában. Ami Cornutusra vonatkozóan összegyűjthető volt, és ami ezekből a forrásokból megállapítható volt, az mind benne van ebben a munkában. Minden idevágó szöveg alapos filológiai elemzésnek lett alávetve, és számos önálló következtetés, az eddigi ismereteink árnyalása született meg belőle. Igazi önálló filológiai teljesítményről van tehát szó, amelynek eredményeként egy eddig kevésbé kutatott kor sokoldalú, részletes és kimerítő ismeretét kapjuk.